

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ



ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Віктор ЛОПАТОВСЬКИЙ

2026 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ

для вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «магістр» на
основі раніше здобутого ступеня вищої освіти бакалавра

Галузь знань: **I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення**

Спеціальність: **I7 Терапія та реабілітація**

Спеціалізація: **I7.01 Фізична терапія**

Освітня програма: **Фізична терапія**

Схвалено на засіданні кафедри ФТЕ

Протокол № **9** від **24.06.** 2026 р.

Завідувач кафедри

Олег БАЗИЛЬЧУК

Гарант ОПІ

Людмила БАСЕНКО

Програма розглянута та схвалена на засіданні вченої ради факультету
здоров'я, психології, фізичної культури та спорту

Протокол № **II** від **29.06.** 2026 р.

Голова вченої ради ФЗПКФС

Євген ПАВЛЮК

Хмельницький – 2026

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

На навчання на освітньо - професійній програмі «Фізична терапія» для здобуття освітнього ступеня другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності І7 «Терапія та реабілітація», спеціалізація І7.01 «Фізична терапія» можуть вступати особи, які здобули освітній ступінь бакалавра за спеціальністю 227 Терапія та реабілітація (227.01 фізична терапія) або Фізична терапія, ерготерапія або за напрямом підготовки Здоров'я людини (професійне спрямування Фізична реабілітація).

Мета вступного фахового іспиту полягає у перевірці здатності до опанування освітньо-професійної програми магістерського рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

Програма фахового іспиту для вступу на навчання з метою здобуття ступеня вищої освіти «магістр» за спеціальністю І7 «Терапія та реабілітація», спеціалізація І7.01 «Фізична терапія» та освітньою-професійною програмою «Фізична терапія» визначає структуру, зміст і вимоги до підготовки вступників. Програма складається з двох розділів розділів: «Загальної підготовки» та «Професійної підготовки». Зміст програми охоплює такі освітні компоненти: «Нормальна анатомія людини», « Нормальна фізіологія людини», «Патологія», «Фізіологія рухової діяльності», «Біомеханіка», «Основи практичної діяльності в реабілітації», «Фізична терапія в неврології», «Фізична терапія при внутрішніх захворюваннях», «Фізична терапія при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату», «Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я», які структуровано відображаються у відповідних розділах програми.

2. ТЕХНОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ІСПИТУ

Фаховий іспит проводиться у формі тестування із комп'ютерною обробкою результатів. Система проведення вступних іспитів є оригінальною розробкою ХНУ і захищена свідоцтвом про авторське право №39534 від 08.08.2011р. Вона розроблена на підставі таких документів: Закону України

«Про вищу освіту», «Положення про приймальну комісію ХНУ», Порядку прийому до вищих навчальних закладів України та Правил прийому до Хмельницького національного університету.

Основні положення системи тестування із комп'ютерною обробкою викладені нижче. Бази даних тестових завдань створюються для всіх дисциплін, з яких проводиться тестування, щорічно поповнюється та вдосконалюється.

Бази даних тестових завдань або навчальні програми, за якими вони створені є відкритими. Університет щорічно оприлюднює їх у паперовому або в електронному вигляді. Відповідальність за зміст і якість тестових завдань покладається на голову предметної комісії.

Екзаменаційний білет може містити тестові завдання одного або різних рівнів складності. Для автоматизованого формування білетів використовують комплекс комп'ютерних програм, які компонують бази даних тестових завдань з кожної дисципліни, формують екзаменаційні білети за допомогою випадкової вибірки та роздруковують їх.

Екзаменаційні білети, що включають тестові завдання, формують і тиражують комп'ютерними засобами перед початком тестування. Сформовані білети засвідчуються печаткою приймальної комісії. Номер кожного екзаменаційного білета збігається з номером талона відповідей, який додається до нього.

Організація автоматизованого формування комплекту екзаменаційних білетів до вступних іспитів, контроль за ним покладається на відповідального секретаря Приймальної комісії або його заступника.

Тестування проводиться відповідно до розкладу в аудиторіях, що обладнані необхідними технічними засобами. Пропуск вступників до аудиторії тестування проводить відповідальний секретар ПК та його заступники. При цьому перевіряється паспорт і перепустка, у якій вказана особа вступника, дата і час тестування. Кожний учасник тестування витягує номер, який вказує його місце в аудиторії. Всі місця в аудиторії пронумеровані. В аудиторії тестування дозволяється присутність громадських

спостерігачів (батьків вступників). Вступникам видаються титульні листи і проводиться роз'яснення щодо їх заповнення. Після розміщення учасників тестування в аудиторії вступники особисто вибирають екзаменаційні білети, які розкладені на столі.

Після отримання екзаменаційних білетів вступники працюють над розв'язанням завдань протягом встановленого часу. Талони відповідей надаються кожному вступнику в одному екземплярі. Забороняється видача вступнику другого талона. Талон відповідей заповнюється вступником відповідно до роз'яснення щодо їх заповнення.

Після закінчення роботи над тестами, або по завершенню часу, відведеного на тестування, вступники здають підписані роботи разом з талонами відповідей, які до початку сканування знаходяться на столі екзаменатора. Сканування талонів відповідей починається після здачі робіт всіма вступниками у їх присутності. Процес сканування талонів відповідей демонструється за допомогою проектору на великому екрані.

Після закінчення сканування та комп'ютерної обробки талонів відповідей результати тестування демонструються на екрані у вигляді екзаменаційної відомості, в якій відсутні прізвища вступників, а є лише номер екзаменаційного білета. Далі персонал приймальної комісії вносить в комп'ютер інформацію про відповідність номера екзаменаційного білета прізвищу вступника. На екрані демонструється екзаменаційна відомість з прізвищами вступників, яка роздруковується і звіряється відповідальним секретарем приймальної комісії. Критерії оцінювання вступних іспитів затверджуються на засіданні Приймальної комісії та наводяться в додатку до правил прийому.

3. ПЕРЕЛІК ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ, НА БАЗІ ЯКИХ СКЛАДАЄТЬСЯ ФАХОВИЙ ІСПИТ

Фаховий іспит ґрунтується на знаннях і вміннях, набутими здобувачем освіти у межах таких освітніх компонентів: «Нормальна анатомія людини», «Нормальна фізіологія людини», «Патологія», «Фізіологія рухової діяльності», «Біомеханіка», «Основи практичної діяльності в реабілітації», «Фізична терапія в неврології», «Фізична терапія при внутрішніх захворюваннях», «Фізична терапія при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату», «Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я».

Під час іспиту перевіряються знання основних теоретичних положень реабілітації, методів дослідження, практичних навичок організації реабілітаційного процесу, а також здатність застосовувати набуті компетентності у професійній діяльності.

Розділ 1. «Загальної підготовки»

Цей комплекс освітніх компонентів забезпечує повне розуміння людського тіла: від його базової структури та функцій у нормі (Анатомія і Фізіологія) та при хворобах (Патологія) до аналізу механіки і фізіологічного забезпечення фізичних рухів (Біомеханіка та Фізіологія рухової діяльності).

Нормальна анатомія людини є фундаментальною основою реабілітаційної освіти. Вона вивчає будову тіла людини, його органів та систем у стані здоров'я (в нормі). Розглядаються: Форма, розташування, внутрішня та зовнішня структура органів, їхній взаємозв'язок. Основні розділи: Остеологія (кістки), артросиндесмологія (суглоби та зв'язки), міологія (м'язи), спланхнологія (внутрішні органи: травна, дихальна, сечостатева системи), ангіологія (серцево-судинна система), неврологія (нервова система) та естезіологія (органи чуття). Нормальна фізіологія людини відповідає на питання — як воно працює. Вона досліджує функції живого організму, їх

взаємозв'язок та регуляцію. Розглядаються: Механізми роботи окремих клітин, тканин, органів та систем (наприклад, як скорочується серце, як відбувається газообмін у легенях чи перетравлення їжі). Ключові поняття: Гомеостаз (підтримка сталості внутрішнього середовища), нервова та гуморальна регуляція процесів, рефлексі та адаптація організму до змін довкілля. Патологія - це комплексна наука, що вивчає закономірності виникнення, розвитку та перебігу хворіб і патологічних процесів в організмі. Вона ділиться на патологічну анатомію (зміни в структурі органів під час хвороби) та патологічну фізіологію (порушення функцій). Розглядаються: Причини хворіб (етіологія), механізми їх розвитку (патогенез), типові патологічні процеси (запалення, гарячка, пухлинний ріст, гіпоксія, порушення кровообігу, дистрофія), а також структурні зміни в органах на макро- та мікрорівнях під впливом хвороб. Фізіологія рухової діяльності - спеціалізований розділ фізіології, який вивчає зміни в роботі організму людини під впливом м'язової діяльності (фізичних навантажень, тренувань, спорту). Розглядаються: Фізіологічні механізми забезпечення рухів, енергозабезпечення м'язової роботи, втоми та відновлення після навантажень. Особлива увага приділяється тому, як серцево-судинна, дихальна та нервова системи адаптуються до регулярних тренувань, а також фізіологічним основам розвитку сили, витривалості, швидкості та гнучкості. Біомеханіка – це освітній компонент на стику біології та фізики (механіки). Вона вивчає механічні властивості живих тканин, органів і систем, а також механічні явища, що відбуваються під час життєдіяльності та рухів. Розглядаються: Опорно-руховий апарат як система важелів; сили, що діють на тіло людини (внутрішні — сила м'язів, та зовнішні — гравітація, опір середовища); кінематика і динаміка рухів тіла (техніка виконання вправ, бігу, стрибків тощо). Отримані знання допомагають оптимізувати спортивну техніку, підвищити ефективність рухів та запобігти травматизму.

Розділ 2. Професійної підготовки

Освітні компоненти пов'язані у єдину логічну систему. Основи практичної діяльності дають базові навички входу в професію. МКФ виступає універсальним інструментом мислення, планування, кодування порушень та постановки цілей. Три клінічні предмети (Неврологія, Внутрішні хвороби, Опорно-руховий апарат) надають безпосередній арсенал практичних прийомів, методів та вправ для лікування конкретних патологій, що базується на встановлених цілях. Основи практичної діяльності в реабілітації - є пропедевтичним (вступним) курсом, який закладає фундаментальні принципи, на яких будується вся подальша практична робота фахівця з реабілітації. Вона знайомить із філософією реабілітації, деонтологічними аспектами та базовим інструментарієм. Теоретичний базис дисципліни це - законодавче та нормативно-правове поле: Вивчення міжнародних та національних стандартів надання реабілітаційної допомоги, законів України, що регулюють сферу охорони здоров'я та реабілітації. Принципи реабілітації: Детальне вивчення ключових постулатів — ранній початок, комплексність, індивідуальний підхід, етапність, безперервність та послідовність, а також активна участь самого пацієнта та його родини. Мультидисциплінарна реабілітаційна команда (МДРК): Вивчення структури команди, ролей та меж професійної компетенції кожного її учасника (лікар фізичної та реабілітаційної медицини, фізичний терапевт, ерготерапевт, терапевт із мовлення та мовлення, психолог, соціальний працівник). Розглядаються моделі взаємодії всередині команди та ведення пацієнта (кейс-менеджмент). Професійна етика та деонтологія: Правила спілкування з пацієнтами різних вікових груп, з пацієнтами у гострих станах, термінальними хворими. Питання конфіденційності, інформованої згоди та толерантності. Практичний інструментарій та навички: Медична документація: Освоєння правил заповнення реабілітаційних карт, індивідуальних планів реабілітації (ІПР) та протоколів втручань. Базовий фізикальний огляд: Навчання правильному збору анамнезу життя та хвороби (анамнез діяльності), загального візуального огляду пацієнта, оцінки його постави та стереотипів руху. Ергономіка та безпека: Навички безпечного

переміщення (трансферу) пацієнтів, позиціонування у ліжку (менеджмент положення для профілактики пролежнів та контрактур), використання допоміжних засобів (ходунці, милиці, візки). Також вивчається біомеханіка тіла самого терапевта задля запобігання професійним травмам опорно-рухового апарату. Фізична терапія в неврології - розглядає відновлення пацієнтів із пошкодженнями центральної (ЦНС) та периферичної (ПНС) нервових систем. Дисципліна базується на концепції нейропластичності — здатності мозку до реорганізації та створення нових синаптичних зв'язків замість втрачених. Основні нозологічні групи, що розглядаються: Гострі порушення мозкового кровообігу (Інсульт): Ішемічні та геморагічні інсульти у гострому, підгострому та віддаленому періодах. Черепно-мозкова (ЧМТ) та хребетно-спинномозкова травма (ХСМТ): Особливості реабілітації при ураженнях спинного мозку (тетра- та параплегії). Хронічні прогресуючі та дегенеративні захворювання: Розсіяний склероз, хвороба Паркінсона, бічний аміотрофічний склероз (БАС). Ураження периферичної нервової системи: Неврити та нейропатії (наприклад, лицьового, сидничного нервів), плексити, полінейропатії різного генезу (зокрема, діабетична). Методологія обстеження в неврології: Оцінка неврологічного статусу для терапевтів: Визначення м'язового тону (шкала Ешворта, шкала Тардье), оцінка сухожилкових рефлексів, виявлення патологічних рефлексів. Дослідження рухової сфери: Тестування глибокої та поверхневої чутливості, пропріоцепції. Оцінка координації рухів, статичної та динамічної рівноваги (тести Берга, Тінетті, тест «Встань та йди»). Визначення рухового дефіциту: Спеціалізовані шкали для інсульту (Fugl-Meyer Assessment, шкала інсульту Національного інституту здоров'я — NIHSS) та функціональної незалежності (FIM, індекс Бартел). Специфічні методи та концепції втручання: Концепція Бобат (Bobath): Нейророзвиваюча терапія, спрямована на інгібіцію патологічних рефлекторних схем і фасилітацію нормальних рухових актів. Метод PNF (Пропріоцептивна нейром'язова фасилітація): Використання спіральних та діагональних моделей рухів для стимуляції нервово-м'язового апарату. Терапія рухом, індукованим обмеженням (CIMT): Форсування використання

ураженої кінцівки шляхом фіксації здорової. Менеджмент спастичності та парезів: Застосування функціональної електростимуляції (ФЕС), біологічного зворотного зв'язку (БЗЗ/Biofeedback), дзеркальної терапії. Фізична терапія при внутрішніх захворюваннях охоплює реабілітаційні заходи при патологіях систем, що забезпечують життєдіяльність організму, де ключовим завданням є підвищення толерантності до фізичних навантажень та покращення якості життя пацієнтів. Основні клінічні напрямки: Кардіореабілітація (серцево-судинна система): Ішемічна хвороба серця (ІХС), стани після перенесеного інфаркту міокарда, стентування, аортокоронарного шунтування (АКШ), хронічна серцева недостатність, артеріальна гіпертензія. Пульмонологічна реабілітація (дихальна система): Хронічне обструктивне захворювання легень (ХОЗЛ), бронхіальна астма, стани після перенесених важких пневмоній (включаючи фіброзні зміни легенів), емфізема. Реабілітація при метаболічних та ендокринних порушеннях: Цукровий діабет I та II типів (профілактика ускладнень, дозування навантажень), ожиріння, метаболічний синдром. Геріатрична реабілітація: Особливості роботи з пацієнтами похилого та старечого віку з коморбідною (множинною) патологією внутрішніх органів. Оцінка, моніторинг та дозування навантажень Навантажувальні тести: Спіроергометрія, тредміл-тест, велоергометрія, 6-хвилинний тест ходьби (6MWT). Оперативний моніторинг: Контроль частоти серцевих скорочень (ЧСС), артеріального тиску (АТ), сатурації кисню (SpO_2) під час і після навантажень. Використання суб'єктивної оцінки важкості навантаження (шкала Борга). Програмування тренувань: Розрахунок цільової ЧСС за формулою Карвонена або на основі анаеробного порогу. Формування індивідуального об'єму, інтенсивності, частоти та тривалості аеробних навантажень. Дихальна гімнастика: Методики дренажу легень (постуральний дренаж, перкусія, вібрація, техніка активного циклу дихання), тренування дихальних м'язів за допомогою порогових тренажерів (Threshold IMT/PEP). Фізична терапія при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату розглядає відновлення структури і функцій кісток, суглобів, м'язів, сухожилків та зв'язок після травм, операцій чи внаслідок хронічних захворювань. Клінічна

проблематика дисципліни - травматологія: Реабілітація після переломів кісток на етапах іммобілізації та після її зняття, вивихів суглобів, розривів та розтягнень зв'язок. Ортопедія та хірургія суглобів: Відновлення після ендопротезування кульшових та колінних суглобів, артроскопічних операцій (менісбектомія, пластика зв'язок, декомпресія плечового суглоба). Вертебродіагностика: Патології хребта — дегенеративно-дистрофічні ураження (остеохондроз, грижі та протрузії міжхребцевих дисків), радикулопатії, сколіози, порушення постави, анкілозуючий спондилоартрит (хвороба Бехтерева). Дегенеративно-запальні захворювання: Остеоартрози (коксартроз, гонартроз), ревматоїдний артрит, бурсити, тендиніти, плантарний фасциїт. Спеціальні методи дослідження (Клінічний менеджмент): Гоніометрія: Точне вимірювання амплітуди активних та пасивних рухів у суглобах у градусах. Мануальне м'язове тестування (ММТ): Оцінка сили окремих м'язів та м'язових груп за 5-бальною шкалою (Ловетта). Спеціальні ортопедичні тести: Тести на стабільність суглобів (тест «шухляди», тест Лахмана), на наявність імпіджмент-синдрому, тестування довжини кінцівок та антропометричних параметрів. Практичні терапевтичні технології: Терапевтичні вправи (Кінезіотерапія): Вправи на розвиток сили (ізометричні, ексцентричні, концентричні), збільшення гнучкості та амплітуди рухів (пасивні, активні рухи, стретчинг), вправи на пропріоцепцію та баланс (стабілоплатформи, напівсфери Bosu). Мануальні техніки: Мобілізація суглобів (по Кальтенборну, Майтланду, концепція Малліган), м'якотканні техніки (міофасціальний реліз, постізометрична релаксація м'язів — ППР). Допоміжні інструменти: Кінезіологічне та жорстке тейпування, механотерапія (СРМ-апарати для тривалого пасивного розроблення суглобів), ортезування. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ / ICF)- це методологічний та філософський стандарт ВООЗ, який трансформував класичну біомедичну модель охорони здоров'я ("хвороба — лікування — одужання/інвалідність") у сучасну біопсихосоціальну модель. МКФ вивчається як універсальна мова для опису стану здоров'я та всього спектру реабілітаційного процесу. Дисципліна вчить кодувати та

структурувати інформацію про пацієнта за двома основними частинами, кожна з яких ділиться на два компоненти: Функціонування та обмеження життєдіяльності: Функції та структури організму (коди b та s): Фізіологічні функції систем органів (включаючи психічні функції) та анатомічні частини тіла (органи, кінцівки). Активність та участь (код d): Виконання завдань або дій індивідом (мобільність, самообслуговування) та залучення особи до життєвих ситуацій (сімейне життя, робота, соціальна активність, міжособистісні стосунки). Фактори контексту: Фактори середовища (код e): Фізичне, соціальне та суспільне оточення, в якому люди живуть (архітектурна доступність, ставлення суспільства, закони, допоміжні технології). Особистісні фактори (не кодуються, але враховуються): Вік, стать, освіта, професія, життєвий досвід, психологічний склад особистості. МКФ у реабілітації - визначення бар'єрів та полегшуючих факторів (фасилітаторів): Оцінка того, як навколишнє середовище заважає або допомагає людині з обмеженнями бути незалежною. Побудова реабілітаційного циклу (Rehab Cycle): Оцінка за МКФ → Визначення цілей → Втручання → Повторна оцінка. Студенти вчаться ставити SMART-цілі на основі категорій активності та участі (наприклад, не просто "збільшити силу м'язів ніг", а "пацієнт зможе самостійно пройти 50 метрів до магазину без допоміжних засобів через 4 тижні"). Використання кваліфікаторів: Навчання правильному виставленню балів оцінки (від 0 — немає проблем, до 4 — абсолютна проблема) для точного кількісного виміру динаміки реабілітації.

4. ПЕРЕВЕДЕННЯ ТЕСТОВИХ БАЛІВ

Кожен екзаменаційний білет включає 50 тестових завдань, кожне із яких оцінюється одним балом. Таблиця 1 переведення правильних відповідей у 200-бальну шкалу, наведена нижче.

Таблиця 1 - Переведення тестових балів (правильних відповідей) тесту з іноземної мови та фахового іспиту при вступі на ОС «Магістр», що проводяться в Хмельницькому національному університеті до шкали 100–200

Кількість тестових балів (правильних відповідей)*	Бал за шкалою 100– 200
1-4	Нескладено
5	100
6	104
7	108
8	112
9	115
10	118
11	121
12	124
13	127
14	130
15	132
16	134
17	136
18	138
19	140
20	142
21	144
22	145
23	146
24	147
25	148
26	149
27	150

Кількість тестових балів (правильних відповідей)*	Бал за шкалою 100–200
28	151
29	152
30	153
31	154
32	155
33	156
34	157
35	158
36	159
37	161
38	163
39	165
40	167
41	169
42	171
43	174
44	177
45	180
46	184
47	188
48	192
49	196
50	200

*усі білети містять 50 питань з однією правильною відповіддю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ (РЕКОМЕНДОВАНОЇ) ЛІТЕРАТУРИ

1. Базилевич О. В., Мальцева О. В. Практичне застосування МКФ у фізичній терапії та ерготерапії: методичний посібник. Київ: Академперіодика, 2022. 145 с.
2. Бисенбаєва С. А. Реабілітація та фізична терапія в ортопедії та травматології. Вінниця: Нова Книга, 2022. 315 с.
3. Благова Г. С., Шлопов В. Г. Патологічна анатомія: навч. посібник. Київ: ВСВ «Медицина», 2020. 368 с.
4. Боднар Я. Я., Романюк А. М., Кузів О. Є. Патоморфологія та патофізіологія: підручник. Вінниця: Нова Книга, 2022. 528 с.
5. Вакуленко Л. О., Вакуленко Д. В. Основи реабілітації, фізичної терапії та ерготерапії: підручник. Тернопіль: ТДМУ, 2022. 480 с.
6. Волянський О. М., Григус І. М. Фізична терапія при захворюваннях внутрішніх органів: навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2020. 310 с.
7. Всесвітня організація охорони здоров'я. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я: МКФ (офіційний укр. переклад). Київ: Міністерство охорони здоров'я України, 2021. 352 с.
8. Герцик А. М. Вступ до спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія»: підручник. Львів: ЛДУФК, 2021. 312 с.
9. Герцик А. М., Романишин М. Я. Клінічний практикум із фізичної терапії при опорно-рухових порушеннях. Львів: Тріада Плюс, 2023. 240 с.
10. Гітон К. А., Голл Дж. Е. Медична фізіологія: підручник / перекл. з англ. за ред. В. О. Костюка. Львів: Медицина світу, 2022. 1152 с.
11. Гойда Н. Г., Величко М. П. МКФ як інструмент формування індивідуального реабілітаційного плану: навчально-методичний посібник. Житомир: Полісся, 2023. 180 с.
12. Головацький А. С., Черкасов В. Г., Сапін М. Р., Федонюк Я. І. Анатомія людини: підручник у 3-х томах. 7-ме вид. Вінниця: Нова Книга, 2019.

13. Зайко М. Н., Биць Ю. В., Кришталь М. В. Патологічна фізіологія: підручник. 7-ме вид. Київ: ВСВ «Медицина», 2023. 744 с.
14. Ільїн В. М., Ковальчук В. О. Фізіологічні основи фізичної культури і спорту. Тернопіль: ТНПУ, 2023. 195 с.
15. Кашуба В. О., Хмельницька І. В., Крупеня С. В. Біомеханіка спорту та фізичних вправ: підручник. Київ: НУФВСУ, 2022. 344 с.
16. Кобелєв С. Ю., Макарова Т. О. Реабілітаційні технології при інсультах та нейротравмах. Харків: ХНУ, 2023. 210 с.
17. Ковешніков В. Г. Анатомія людини: підручник у 3-х томах. Львів: Магнат, 2020.
18. Коробейніков Г. В., Коробейнікова Л. Г. Фізіологія людини та рухової активності: підручник. Київ: Олімпійська література, 2020. 312 с.
19. Крук Б. Р., Коваль О. М. Фізична терапія при патології дихальної та серцево-судинної систем. Львів: ЛДУФК, 2023. 248 с.
20. Лазарєва О. Б., Ковельська А. В. Фізична терапія при дегенеративно-дистрофічних захворюваннях суглобів та хребта. Київ: НУФВСУ, 2021. 272 с.
21. Лапутін А. М., Кашуба В. О. Біомеханіка опорно-рухового апарату людини. Київ: Олімпійська література, 2018. 280 с.
22. Майкова Т. В., Поляков О. А. Фізична терапія в кардіології та пульмонології. Дніпро: ДДМУ, 2022. 196 с.
23. Марушко Ю. В., Тодика Ю. І. Спортивна медицина та фізіологія м'язової діяльності: навч. посібник. Київ: Книга-плюс, 2022. 288 с.
24. Марушко Ю. В., Гірчак О. В. Основи впровадження МКФ в дитячій реабілітаційній практиці. Київ: Книга-плюс, 2024. 160 с.
25. Марченко О. К. Реабілітологія: основи практичної діяльності. Київ: Олімпійська література, 2020. 264 с.
26. Міщенко І. В., Кокощук Г. І., Омельченко О. В. Фізіологія людини: курс лекцій. Чернівці: БДМУ, 2020. 320 с.
27. Неттер Ф. Атлас анатомії людини / за ред. проф. Ю. Б. Чайковського. 6-те вид., перекл. з англ. Львів: Наутілус, 2023. 612 с.

28. Носко М. О., Архипов О. А. Біомеханіка рухових дій людини. Київ: Слово, 2020. 296 с.
29. Приступа Є. Н., Ровний А. С., Галочкін Ю. О. Фізіологія рухової активності: навчальний посібник. Харків: ХДАФК, 2021. 240 с.
30. Попадюха Ю. А. Сучасні технології та засоби практичної діяльності в реабілітації. Київ: Науковий світ, 2023. 410 с.
31. Регеда М. С., Гайдучок І. Г., Філіпчук О. Л. Патологічна фізіологія: підручник для студентів медичних ЗВО. Львів: Магнолія, 2021. 490 с.
32. Романишин М. Я. Фізична терапія при захворюваннях нервової системи. Рівне: НУВГП, 2021. 285 с.
33. Сергієнко Л. П. Біомеханіка людини: навчальний підручник для студентів вищих навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2021. 456 с.
34. Сітовський А. М. Фізична терапія, ерготерапія при неврологічних дисфункціях: навч. посібн. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2022. 323 с.
35. Умфред Д. А. Неврологічна реабілітація / Переклад з англ. під ред. О. В. Базилевича. Київ: ВСВ «Медицина», 2020. 840 с.
36. Філімонов В. І. Фізіологія людини: підручник. 4-те вид. Київ: ВСВ «Медицина», 2021. 488 с.
37. Черкасов В. Г., Ковальчук О. І., Хмара Т. В. Анатомія людини (міологія): навчальний посібник. Київ: ВСВ «Медицина», 2021. 192 с.
38. Шевчук В. Г., Власенко В. М., Ткаченко Т. В. Нормальна фізіологія: підручник для студентів медичних ЗВО. Вінниця: Нова Книга, 2023. 544 с.